



İLKE POLİTİKA ÖNERİLERİ 10

GÖÇ

İLKE Yayın No: 198
Politika Önerileri: 10

Yazar
Elyesa Koytak

Editör
Mehtap Nur Öksüz

Katkıda Bulunan
Ali Zafer Sağıroğlu

Tasarım
Betül Berra Kurt, Seyfullah Bayram



İLKE Vakfı, toplumsal meselelerle ilgili bilgi, politika ve strateji üreten, karar alıcılara yol gösterecek araştırmalar yapan ve gelecek için gerekli birikimin oluşmasına katkı sağlayan bir sivil toplum kuruluşudur.



TODAM; adil, hakkaniyetli ve müreffeh bir toplum hedefini hayata geçirmek üzere düşünce ve strateji üretmektedir.

Adres: Aziz Mahmut Hüdayi Mah. Türbe Kapısı Sk. No: 13 Üsküdar/ İstanbul Telefon: +90 216 532 63 70 E-posta: todam@ilke.org.tr Web: ilke.org.tr

© Tüm hakları saklıdır. İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı'nın yazılı izni olmadan bu eserin hiçbir kısmı elektronik ya da mekanik yollarla çoğaltılamaz. Yazıda belirtilen görüşler yazara aittir ve İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı'nı bağlayıcılığı yoktur.

İLKE POLİTİKA ÖNERİLERİ

GÖÇ

Genel Bakış

Türkiye bir göç ülkesidir. 19. yüzyılın ikinci yarısından bu yana Osmanlı İmparatorluğu hinterlandında olan Kafkaslar, Kırım, Balkanlar ve Arap vilayetlerinden gelen kitlesel göçler, Cumhuriyet'in demografik yapısında önemli bir yer teşkil etmiştir. Cumhuriyet tarihi boyunca 1923-24 Mübadelesi'nden Yugoslavya'nın dağılması sonrası 1990'lara kadar benzer bölgelerden çoğunluğu Müslüman olmakla birlikte farklı etnik ve dinî özelliklerde insanlar kitlesel ölçekte Türkiye'ye gelmeye devam etmiştir. Son yirmi yılda da uluslararası krizler, savaşlar, yoksulluk gibi nedenlerle birçok ülkeden Türkiye'ye göç akışları hızlanmış, bilhassa 2010'larda Suriye iç savaşıyla Suriyeli nüfus kitlesel halde geçici koruma statüsü altında Türkiye'ye kabul edilmiştir.

Türkiye'nin göç politikası ve göç yönetiminin gerektirdiği dinamikler yeni bir olgu değildir. Göçmenlik, muhacirlik, sığınmacılık Türkiye'nin öteden beri deneyimlediği in-

sanlık halleri olduğu gibi, Osmanlı İmparatorluğu'nun kültürel bir bakiyesi olarak farklı din, dil ve etnik kökenlerden kalabalık grupların ekonomik ve sosyal düzeyde bir arada bulunma ve yaşama yatkınlığı Türkiye'nin anlam ve değer kodlarında mündemiçtir. Ülkemizin bürokratik, ekonomik ve kültürel kurum ve sektörlerinde farklı tarihselliklerden gelen göçmen grup ve kişilerin başarılı entegrasyon örnekleri sergiledikleri unutulmaması gereken bir hakikattir. Bu hakikatin bir yansıması da 1960'lardan itibaren Avrupa ülkelerine işçi olarak gitmiş ve yerleşmiş bulunan vatandaşlarımızın Türkiye ile olan bağının çeşitlenerek sürmesidir.

Türkiye son yirmi yılda yakaladığı çok katmanlı toplumsal dönüşüm ve kalkınma ivmesini hız kesmeden ve kalıcı verimlere dönüştürerek sürdürmek istiyorsa göç dinamiklerini ve göçle ilgili olguları serinkanlı biçimde imkan ve kaynağa dönüştürmek zorundadır. Türkiye'nin toplumsal yapısı-

Osmanlı İmparatorluğu'nun kültürel bir bakiyesi olarak farklı din, dil ve etnik kökenlerden kalabalık grupların ekonomik ve sosyal düzeyde bir arada bulunma ve yaşama yatkınlığı Türkiye'nin anlam ve değer kodlarında mündemiçtir.

Türkiye son yirmi yılda yakaladığı çok katmanlı toplumsal dönüşüm ve kalkınma ivmesini hız kesmeden ve kalıcı verimlere dönüştürerek sürdürmek istiyorsa göç dinamizmini ve göçle ilgili olguları serinkanlı biçimde imkan ve kaynağa dönüştürmek zorundadır.

nı ve kurumlarını göç akışlarına kapatarak bulunduğu bölgeden, Osmanlı bakiyesi ülkelerden, tarihsel ilişkilerinden kendini soyutlama şansı yoktur. Türkiye'nin güncel dönemde ister ekonomi, istihdam ve yatırım ile ilgili olsun ister kültür, bilim ve sivil toplumla ilgili olsun, uluslararası bağlantıların bulunduğu bir merkez olma potansiyeli ancak göç dinamizmini ve akışlarını doğru yönetmesi sayesinde açığa çıkacaktır.

Türkiye'nin bir göç ülkesi olması sadece dış göçle sınırlı değildir. 1950'lerden bu yana köy ve kasabalardan şehir merkezlerine ve ülkenin batısındaki metropollere doğru yaşanan iç göç farklı ivme ve hacimlerde de olsa bugün dahi sürmektedir. Dahası, bugün şehirler arasında göç akışları dikkat çekici biçimde çoğullaşmıştır. Eğitim ve istihdam başta olmak üzere temel saiklerle yaşanan bu iç göç akışları Türkiye'nin top-

lumsal dinamizmine katkıda bulunduğu gibi, değişen şartlar dahilinde farklı olgularla iç içe geçmektedir.

Çağımızda gelişmiş denilen ülkelerin görece güçlü olmasını sağlayan boyutların en önemlilerinden biri, farklı göç akışlarını kendi ülkeleri içinde veya lehine yönetme becerisi ve kurumsal organizasyonunu başarıyla sergilemiş olmalarıdır. Türkiye'nin 21. yüzyılda hem iç göç hem dış göç olgularını titizlikle takip etmesi, yasal-kurumsal düzeyde göç yönetimini temel hak ve özgürlükler başta olmak üzere belli insani ve tarihsel ilkelere göre yapılandırması, göçle ilgili idari kayıtları ayrıntılı şekilde tutması ve şeffaf şekilde sunması, göçmenlerin yaşadığı veya yaşaması muhtemel ekonomik, sosyal ve kültürel entegrasyon sorunlarını odaklı ve sistematik şekilde ele alması şarttır.



Durum Tespiti

Göçmenlerin sağlık ve eğitim başta olmak üzere kamu hizmetlerinden yararlanması Türkiye'nin önemli bir başarısı olmakla birlikte, adalete erişim, mesleki kariyer, girişimcilik ve kültürel katılım noktasında sorunlar devam etmektedir.

Türkiye mevcut durumda son derece hareketli bir göç ülkesidir. İçişleri Bakanlığının güncel verilerine göre şehirlerde yaşayan ve geçici koruma statüsündeki Suriyeli sayısı 3 milyon 319 bin 278'dir. Son yıllarda yavaş da olsa azalma trendi arz eden bu devasa nüfusun kısa vadede ve kitlesel halde Suriye'ye dönmeyeceği veya dönmesinin mümkün olmadığı kesindir. Türkiye'de bulunan Suriyeli göçmenler arasında 14 yaş ve altı çocuklar ile 19-29 yaş arası gençler öne çıkan iki yaş grubudur. Dolayısıyla göçmen çocuk ve gençleri doğrudan ilgilendiren aile dinamikleri, eğitime katılım, mahalli sosyalleşme, suç ve yoksulluk, kültürel bütünleşme ve istihdama katılım gibi temel olguların çok yönlü değerlendirilmesi gerekir.

Türkiye'de okul çağındaki (5-17 yaş) 1 milyon 100 binin üzerinde Suriyeli çocuk olmakla birlikte, eğitime kayıtlı olanların sayısı 700 bin civarındadır. Bir diğer ifadeyle Suriyeli çocukların önemli bir bölümü eğitim ve öğretimden yararlanmamaktadır. En çok ilkokul ve ortaokul kademesinde eğitime katılan Suriyeli çocuklar, lise kademesine çok daha düşük bir katılım sergilemektedir. Bunun nedeni Suriyeliler arasında kalabalık ve yoksul hanehalklarının baskın olması dolayısıyla lise çağına gelen çocukların kayıtdışı biçimde çocuk işçi olarak çalışarak hanenin gelir kaynaklarını çoğaltması gereğidir.

Geçici koruma statüsündeki Suriyeli nüfus içinde istihdama katılımın %30 civarında olduğu bilinmektedir. İstihdam biçimi olarak kayıtdışılık oldukça yüksek olup daha ziyade tekstil, inşaat ve imalat sektörlerinde düşük vasıflı işlerde yoğunlaşan bir

işgücüne tekabül eder. Bu bağlamda çalışma hayatında özlük hakları bakımından ağır mahrumiyetler yaşandığı gibi, ücret ve kazanç seviyesi de hayli düşük olduğu için yoksulluk döngüsü baş göstermektedir. Göçmen emeği istismar konusu olabildiği gibi, bu istismar açığı işgücü piyasalarının geneline de sirayet etmektedir.

Suriyelilerin yanı sıra Afrika'nın birçok ülkesi ve Orta Asya gibi ekonomik kriz ve savaş yaşanan bölgelerden Türkiye'ye göç yaşanmaktadır. Çoğunlukla çalışmak için gelen yetişkin erkeklerden oluşan bu göçmen grupların resmî statüsü, istihdamdaki yeri ve sosyalleşmesi ciddi meselelerdir. Son olarak Rusya-Ukrayna savaşıyla birlikte son bir yılda 400 bin civarında Rus vatandaşı ve bir o kadar da Ukrayna vatandaşının Türkiye'ye göç ettiği tahmin edilmektedir.

Göçmenlerin sağlık ve eğitim başta olmak üzere kamu hizmetlerinden yararlanması Türkiye'nin önemli bir başarısı olmakla birlikte, adalete erişim, mesleki kariyer, girişimcilik ve kültürel katılım noktasında engeller devam etmektedir. Bu noktada sadece Suriyeliler değil, kayıtlı ve düzenli bulunan göçmen nüfusa dair kapsamlı ve sistematik bir veri havuzunun sürekli tutulması ve böylece toplumsal hayata bütüncül entegrasyon ve uyum noktasında rehberlik ve yönlendirmelerin yapılandırılması şart görünmektedir. Göçle ilgili önemli bir mesele de bilhassa suç ve şiddet olaylarının medyaya yansımalarıyla konunun politize edilmesi ve ırkçı, ayrımcı ve toplumsal huzuru bozan eylem ve söylemlerin artma ihtimalidir. Bu noktada gerek yargı gerek medya gerek göç idaresiyle ilgili kurum ve kuruluşların şeffaf, titiz, hızlı ve adil bir yaklaşım sergilemesi hayati önemdedir.

Bu yüzyılda Türkiye göç olgusunu bir sorunlar yumağı değil, bir imkan ve fırsatlar bütünü olarak değerlendirmelidir.

İç göç olgusu sosyal, ekonomik ve kültürel boyutlarıyla öne çıkmaktadır. Bilhassa yükseköğretimin yaygınlaşmasıyla Türkiye'de iller arası öğrenci hareketliliği giderek artmıştır. Her sene ikamet ettiği ilden başka bir ildeki lisans veya önlisans programına yerleşen öğrenci sayısı 400 binin üstüne çıkmıştır. Her sene devasa ölçekte bir genç nüfus yaklaşık dört sene kalacakları ve muhtemelen daha sonrasında da istihdam edilecekleri başka şehirlere göç etmektedir. Bu iç göç akışları barınma, geçinme, kültürel kaynak ve hizmetlere erişim, sosyalleşme gibi alt temalara sahiptir. Bu akışların her şehirde nasıl sonuçlar yarattığı ve giderek yaratacağı titizlikle takip edilmeli ve öğrencilerin üstün yararı lehine planlanmalıdır.

Türkiye son yıllarda gelişen uluslararası mahiyeti ve ilişkileri itibarıyla nitelikli ve verimli göçmen işgücünü dünyanın her yerinden çekebilecek bir potansiyele sahiptir. Hem beyin göçü olgusu hem de Türkiye'nin potansiyel beşeri sermaye havzası derinlemesine araştırma ve uygulamaları gerektirir. Bu yüzyılda Türkiye göç olgusunu bir sorunlar yumağı değil, bir imkan ve fırsatlar bütünü olarak değerlendirmelidir.

Gündem 1

İç Göç Akışları ve Boyutları

Teklif 1.

Şehirler arası göç akışları aile, eğitim, yükseköğretim, sanayi, tarım ve istihdam politikalarının bir parçası olmalıdır.

Türkiye’de şehirler arası iç göç akışları sistematik ve ayrıntılı şekilde, nedenleri ve sonuçlarıyla birlikte analiz edilmelidir. Bütün kamu kurum ve kuruluşlarının kendi alanlarındaki politika yapım süreçlerinde iç göç olgusu başlıca boyutlardan birini oluşturmalıdır.

Teklif 2.

6 Şubat Maraş depremi sonrasında bölgeden başka yerlere yaşanan yoğun ve kitlesel göçle ilgili kapsayıcı ve titiz bir süreç takibi yapılmalıdır.

Depremzedelerin farklı şehir ve bölgelere hangi vesile ve mekanizmalar yoluyla göç ettiği, ne kadar kalıcı olacakları, göç edilen yerlerde eğitim ve istihdam başta olmak üzere toplumsal yapıyla nasıl entegre olabilecekleri özel çalışmalar gerektirmektedir. Aile ve Sosyal Hizmet Bakanlığı ile Çalışma Bakanlığı bu noktada aktif rol almalıdır.

Teklif 3.

Yükseköğretim hareketliliği bir göç politikası olarak çok yönlü ele alınmalıdır.

Başta İstanbul olmak üzere, Türkiye’nin birçok şehri yükseköğretim kurumları vesilesiyle giderek artan göç hareketliliklerine sahne olmaktadır. Bu hareketliliğin doğurduğu ihtiyaçlar tespit edilmeli, öğrencilerin barınma, geçinme ve güvenlik gibi temel haklarının yanı sıra, öğrencilik hayatlarının verimli ve nitelikli geçmesi adına göç dinamikleri ve potansiyelleri tespit edilmelidir. Eğitim kaynaklı şehirler arası öğrenci göçü, kiralık konut piyasasının, yurt kapasite ve hizmetlerinin, kütüphane ve araştırma imkanlarının, sınıfsal-kültürel etkinlik ve desteklerin planlanmasında ve düzenlenmesinde temel alınmalıdır.

Gündem 2

Göç İdaresinin Halkla İlişkiler Boyutu

Teklif 1.

Göçmenlere sunulan kamu hizmetleri sistematik biçimde planlanmalıdır.

Türkiye’de yasal bir çerçeve dahilinde bulunan göçmenler sağlık ve eğitim başta olmak üzere kamu hizmetlerine mevzuat kapsamında erişebilmektedir. Suriyeli sığınmacıların sağlık, eğitim, çalışma, adli yardım gibi temel haklarının tanınması, makul süre ve nitelikte sağlanması gerekmektedir. Bu noktada ilgili bakanlıkların, sığınmacılara sunduğu hizmetlerin hacmini, niteliğini ve gelecek projeksiyonunu tespit etmesi gerekir.

Teklif 2.

Göçmenlere sunulan kamu hizmetleri şeffaf ve bütünleştirici olmalıdır.

Göçmenlere ve sığınmacılara yapılan, başta sağlık ve eğitim olmak üzere kamu hizmetlerinin mali kaynakları ve harcama kalemleri düzenli olarak, belgeli ve ayrıntılı şekilde kamuoyuna sunulmalıdır. Böylece hukuk devleti normunun yerine getirildiği ortaya konmuş olacak; ayrıca sığınmacılarla ilgili dezenformasyona mahal bırakılmayacaktır. Göç İdaresi Başkanlığı bu noktada sistematik çalışan ve gerektiğinde göç uzmanlarından danışmanlık alan bir birime sahip olmalıdır.

Teklif 3.

Yasal şekilde Türkiye’ye göç edenlere yönelik bilgilendirme ve danışmanlık faaliyeti yaygınlaştırılmalıdır.

Türkiye’ye yasal şekilde yerleşen yabancıların ikamet, eğitim, istihdam gibi temel konulardan başlamak üzere, temel hak ve sorumluluklarına dair bilgilendirici ve yönlendirici mekanizmalar kurulmalıdır. Göç İdaresi Başkanlığı bu amaçla, düzenli olarak danışmanlık verecek birimler oluşturmalıdır.

Gündem 3

Göçmenlerin Eğitime Entegrasyonu

Teklif 1.

Sığınmacı veya geçici koruma altında bulunan göçmen çocukların okullaşması olgusu ve buna dair engeller tespit edilmelidir.

Bunun için il ve ilçe bazlı haritalandırma yapılmalı; dezavantajların ve sorunların kümelendiği bölgeler için çok boyutlu araştırmalar yapılmalı ve odaklı politikalar geliştirilmelidir. Göçmenlerin eğitim süreci Milli Eğitim Bakanlığı'na rapor verecek göç alanında nitelikli ve muteber uzmanlardan oluşan araştırma ve ihtisas heyetleri tarafından izlenmelidir.

Teklif 2.

Göçmen çocukların kariyer ve entegrasyon süreci planlanmalıdır.

Türkiye'de farklı hukuki statülerde de olsa oturma hakkına sahip göçmen çocukların yetenek ve potansiyellerinin ülkeye kazandırılması adına, ilkokuldan liseye üç eğitim kademesinde de özel okulların hususi burs kontenjanları açması sağlanmalıdır. Milli Eğitim Bakanlığı bu noktada hem ilgili mevzuatın hazırlanması hem de uygulanmasında teşvik edici ve denetleyici bir rol oynamalıdır.

Teklif 3.

Göçmen çocukların eğitim sürecinde eğitmen kadrosu çeşitlendirilmelidir.

Göç ve göçmenlik durumları konusunda yetkin rehber öğretmenler görevlendirmek ve rehberlik birimleriyle koordineli çalışmalarını sağlamak bu noktada önemli olacaktır. Geçici barınma merkezlerinde uyum ve dil programlarının artırılması için göç alanında faaliyet gösteren muteber STK'larla işbirlikleri dahilinde çocukların eğitim gelecekleri azami düzeyde planlanmalıdır. PIKTES projesinin verimleri değerlendirilip başka uyruklardan göçmenlere yönelik geliştirilmelidir.

Gündem 4

Göçmen Çocukların Gözetilmesi

Teklif 1.

Göçmen çocukların mağduriyetleri önleyici ve takip edici bir yaklaşımla ele alınmalıdır.

Refakatsiz, ebeveyn kaybı yaşamış, ciddi maddi yoksunluk içinde olan, engelli, travma düzeyi yüksek, eğitim kaybı yaşayan ve suça sürüklenme ihtimali olan göçmen çocuklar Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına rapor verecek uzman bir heyet tarafından nitel ve nicel araştırmalarla tespit ve takip edilmelidir. Göç İdaresi Başkanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü'yle koordineli şekilde bu çocukların temel hak ve güvenlikleri sağlanmalıdır.

Teklif 2.

Göçmen çocukların ihtiyaçlarına göre nitelikli insan kaynağı oluşturulmalıdır.

Göçmen çocukların aile, eğitim, ekonomi ve sosyalleşme konularında yaşadığı sorun ve handikapların tespiti ve gereken hizmetlerin koordine edilmesi adına Göç İdaresi Başkanlığı'nın il müdürlüklerinin insan kaynağı kapasitesi sosyolog, sosyal hizmet uzmanı, psikolog ve aile danışmanı kollarında genişletilmektedir. Göçmen çocuklarla eğitim, yardımlaşma, rehabilitasyon gibi amaçlarla yakından ilgilenen kamu görevlileri ve sivil toplum çalışanlarının, asgari standartta donanım ve yetkinliğe sahip olması adına kriterler belirlenmelidir.

Teklif 3.

Mağdur ve dezavantajlı göçmen çocuklara yönelik çok yönlü bir yaklaşım sergilenmelidir.

Yoksulluk, eğitimden dışlanma, aile parçalanması, erken evlilik, istismar ve şiddet, suç gibi nedenlerle bir tür mağduriyet döngüsü içine girmiş veya girme riski bulunan göçmen çocuklara yönelik, yaptırım veya cezalandırmadan ziyade yapıcı sosyalleşme ve katılımı önceleyen politikalar geliştirilmelidir.

Gündem 5

Göçmenlerin Temel Hak ve Özgürlükleri

Teklif 1.

Göçmenlere yönelik her türlü şiddet ve suç önleyici yaklaşımla ele alınmalıdır.

Nefret suçlarıyla mücadele ve ayrımcılıkla mücadele bu hususta temel ilkeler olmalıdır. Ülke çapında ırkçı, ayrımcı, aşağılayıcı ve saldırgan içerikli ifade ve söylemlerin toplumsal huzuru bozan etkisi üstünde durulmalıdır. Bu amaçla Milli Eğitim Bakanlığı ve YÖK'ün koordine edeceği, yerli ve göçmen öğrencileri, ayrıca göç uzmanlarını ve ilgili kurum ve STK temsilcilerini buluşturacak eğitimler ve atölye çalışmaları okullarda ve üniversitelerde düzenlenmelidir.

Teklif 2.

Göçmenlere yönelik şiddet ve suç olaylarını önleme ve takip etme noktasında kolluk kuvvetleri caydırıcı ve etkili şekilde aktif olmalıdır.

Göçmenlerin hayatlarının, sosyal itibar ve huzurlarının tehdit altında olduğu kanaatinin yaygınlaşmaması sağlanmalıdır. Göçmenlerin yoğun yaşadığı ve meskun vatandaşlarla muhtemel gerilimler içeren bölgelerin asayiş sistemi sistematik olarak korunmalıdır.

Teklif 3.

Hem göçmenlere yönelik şiddet ve suç olayları hem de göçmenlerin işlediği şiddet ve suç olayları önlenmelidir.

Bu olaylar yargıya makul sürede intikal etmeli, yargı süreçleri şeffaf ve titizlikle yürütülmeli, suça dair manipülatif, politize edici ve ırkçı yorumların önüne geçmek adına kamuoyunu aydınlatıcı bilgiler yetkililer tarafından paylaşılmalıdır. Bu noktada Adalet Bakanlığı'nın aktif rol alması gerekir.

Gündem 6

Göçmenler ve Çalışma Hayatı

Teklif 1.

Göçmenlerin meslekî nitelikleri tespit edilmelidir.

Türkiye'ye farklı nedenlerle de olsa yasal yerleşen göçmenlerin ülke içinde eğitim ve istihdam piyasalarında ayrımcılıklara maruz kalmaması ve katma değer üretmesi adına meslekî, teknik, sanatsal ve kültürel yetkinlik ve becerilerine dair sistematik bir tarama ve kayıt faaliyeti yürütülmelidir. Böylece göçmenlerin daha verimli, uyumlu ve faydalı bir şekilde entegrasyonu sağlanmalıdır. Meslekî niteliklerin tespit edilmesi için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı aktif rol almalı; düzenli veri setleri tutmalıdır. Gerekli sertifikasyon işlemleri yapılmalı ve sektörel ihtiyaçlara göre göçmenler kanalize edilmelidir.

Teklif 2.

Göçmen girişimcilerin yatırımlarıyla ilgili yönetsel zorluklar hafifletilmelidir.

Bu bağlamda, e-ticaret platformları oluşturabilmelerine ve göçmen ürünlerinin uluslararası piyasalara arzına ilişkin ticari kolaylıklar sağlamaya yönelik alt yapı çalışmalarına yer verilmelidir. Göçmen emeği yoğun sektörlerde gelişmiş ekonomisi olan ülkelerle "sıfır gümrük engelli" ticaret anlaşmaları ve işbirlikleri kurulmalıdır.

Teklif 3.

Göçmen emeği, serbest piyasada sömürü nesnesi olmaktan çıkmalıdır.

Göçmen emek piyasasındaki kayıt dışılık ve muhtemel emek sömürüsü denetim altına alınmalıdır. Göçmenler ulusal işgücü eylem planlarına dahil edilmeli ve Turkuaz Kart gibi işgücüne katılımı destekleyen uygulamalar ülkemizdeki tüm göçmen grupların başvurusuna açılmalıdır. Göçmenlerin istihdama adil ve haysiyetli şekilde katılması sağlanmalıdır.



Gündem 7

Göçmenlere Yönelik Sivil Toplum Faaliyetleri

Teklif 1.

Göçmenlere yönelik sivil toplum faaliyetlerinde standart sağlanmalıdır.

Göçmenlere yönelik yapıcı ve nitelikli faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının yetkinleşmesi için gereken kriterlerin belirlenmesi ve takip edilmesi gerekmektedir.

Teklif 2.

Göçmenlere yönelik faaliyet gösteren insan kaynağının niteliği artırılmalıdır.

Göçmenlere yönelik yapıcı ve nitelikli faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarında sosyolog, sosyal hizmet uzmanı, psikolog ve aile danışmanı gibi meslek mensuplarının daha çok görev alması ve koordinasyonu sağlanmalıdır.

Teklif 3.

Göçmenlere yönelik STK faaliyetlerinde verim artırılmalıdır.

Göçmenlerin yaşadığı il, ilçe ve mahalle düzeylerinde hangi ihtiyaç ve sorunların nasıl dağıldığının tespit edilmesi ve ilgili sivil toplum kuruluşlarının uygun faaliyetlerini yoğunlaştıracağı bölgelere yönlendirilmesi gerekmektedir. STK faaliyetleri özerk ve yetkin biçimde koordine edilmeli; tür, hacim ve uzmanlık tasnifi yapılmalı ve bu tasnife göre verim sağlanmalıdır.

Gündem 8

Göç Alanında Akademik Faaliyetler ve Yayınlar

Teklif 1.

Göç alanında akademik üretimin nicelikten ziyade nitelik odaklı olması sağlanmalıdır.

Bu amaçla, göç alanında nitelikli ve kamu yararı gözetilen yayınlar ve faaliyetler yapan üniversite, bölüm ve akademik personel YÖK tarafından nesnel kriterlere göre taltif edilip desteklenmelidir. Göç alanına katkı sunan üniversite kurum ve birimlerinin her yerde değil, ilgili yerlerde ve gereken yoğunlukta olması sağlanmalıdır.

Teklif 2.

Göçle ilgili ülke içindeki akademik bilgi üretimiyle politika yapım süreçleri buluşturulmalıdır.

Türkiye’de hem iç göç ve hem dış göç olgularına dair yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri, danışmanların teklifi ve ilgili bakanlıkların koordinasyonu ile, yetkili birimlere araştırmacılar tarafından bizzat sunulmalı, Türkiye’nin göç politikasına somut katkıları üzerinden değerlendirilmelidir. Ülke içinde göçle ilgili oluşan akademik birikimden, tezin konusu ve kapsamına göre Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı başta olmak üzere her seviyede kurum tarafından istifade edilmelidir.

Teklif 3.

Göçle ilgili veri sistematığı ve şeffaflığı sağlanmalıdır.

Göçle ilgili resmî kurum ve kuruluşların tuttuğu kayıt sistemleri, şahsi güvenlik ve KVKK gibi kaygılar ve gerekçeler makul düzeyde gözetilerek, ülke içinde öğretim üyeleri ve araştırmacıların erişimine sunulmalıdır. Göç konusunda üretilecek politikalara zemin teşkil edecek veri setleri kullanılabilir hale getirilmeli ve yetkili kurumlar arasında imzalanacak protokollerle kamu yararı ve bilimsel perspektif buluşturulmalıdır.

Gündem 9

Beyin Göçü Politikaları

Teklif 1.

Beyin göçü olgusu sistematik olarak takip edilmelidir.

Türkiye, yükseköğretimin son yirmi yılda yaygınlaşmasıyla geçmişte hiç olmadığı kadar nitelikli ve eğitilmiş işgücüne sahip olmuştur ve bu trend artacaktır. Türkiye’de yetişen mühendis, hekim, akademisyen gibi mesleklerden genç kuşakların yurtiçindeki istihdam piyasalarında yaşadığı zorluklar, başka ülkelere göç etmelerinde itici nedenler, ayrıca göç ettikleri ülkelerde çekici nedenler sistematik olarak takip edilmeli ve Türkiye’nin dışarıya beyin göçü dinamikleri, her alan için uzmanlar tarafından yapılacak ve ilgili kurumlarca desteklenecek araştırmalarla ortaya konmalıdır.

Teklif 2.

Türkiye’ye geriye göç olgusu takip ve teşvik edilmelidir.

Başta üst düzey profesyonel meslek mensupları olmak üzere, Türkiye’ye Avrupa’dan ve başka bölgelerden geriye göç etmesi muhtemel işgücüne dair projeksiyonlar oluşturulmalıdır. Bu kapsamda geriye göçü teşvik adına istihdam piyasaları düzenlenmeli, çalışma şartları ve ilişkileri iyileştirilmeli, ülkeye katma değer kazandıracak proje ve girişimlere çağrı yapılmalıdır. Gerekirse Türkiye’ye yerleşmeden ama Türkiye’yle bağlantılı proje ve girişimlere dahil olacak profesyonellere teklif götürülmelidir. Katma değeri yüksek endüstriyel ve dijital sektörlerde yer alacak göçmenler çekilmelidir.

Teklif 3.

Türkiye’nin uluslararası beşeri sermaye havzası genişletilmelidir.

Son yirmi yılda ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının dünya çapında eğitim, kültür ve işbirliği faaliyetleri Türkiye’nin yumuşak gücünü artırmıştır. Bu potansiyeli derinleştirmek adına, Orta Doğu, Afrika, Orta Asya, Uzak Asya, Güney Amerika gibi bölgelere yönelik odaklı ve somut göç politikaları geliştirilmeli, böylece dünyanın her yerinden nitelikli insan kaynağının Türkiye’ye göç ederek üretmesi, işbirlikleri kurması ve kendi bölgesiyle Türkiye arasında kalıcı verimler üretmesi desteklenmelidir.

İlgili Yayınlarımız



Nitelikli Göçmen İş Gücünün Çalışma Yaşamına Entegrasyonu

Fatih Yaman

► https://ilke.org.tr/images/yayin/pn_28/todam_politika_notu_28.pdf



Göç Yönetiminden Göç Yönetişimine: Türkiye İçin Bir Model Önerisi

Aslı Coşkun

► https://ilke.org.tr/images/yayin/todam_pn_45.pdf



Türkiye’de Göçmenlerin Entegrasyonu: Mevcut Durum ve Öneriler

Betül Ok Şehitoğlu

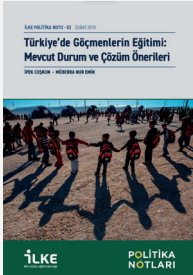
► https://ilke.org.tr/images/yayin/pn_35/todam_pn_35.pdf



Geçici Koruma Statüsündeki Suriyelilerin Kamu Hizmetlerinden Yararlandırılması: Eğitim ve Sağlık Hizmetlerinde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Rumeysa Şenoğlu

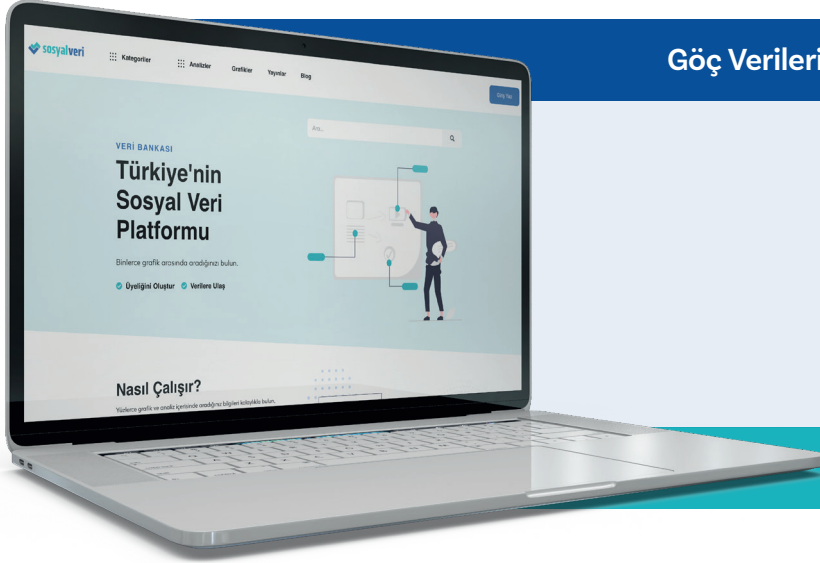
► https://ilke.org.tr/images/analiz_raporu_5.pdf



Türkiye’de Göçmenlerin Eğitimi: Mevcut Durum ve Çözüm Önerileri

İpek Coşkun, Müberra Nur Emin

► https://ilke.org.tr/images/yayin/pdf/turkiyede_gocmenlerin_egitimi_mevcut_durum_ve_cozum_onerileri.pdf



Göç Verileri İçin Sosyal Veri'yi Ziyaret Edin



https://bit.ly/sosyalveri_goc

sosyalveri.net

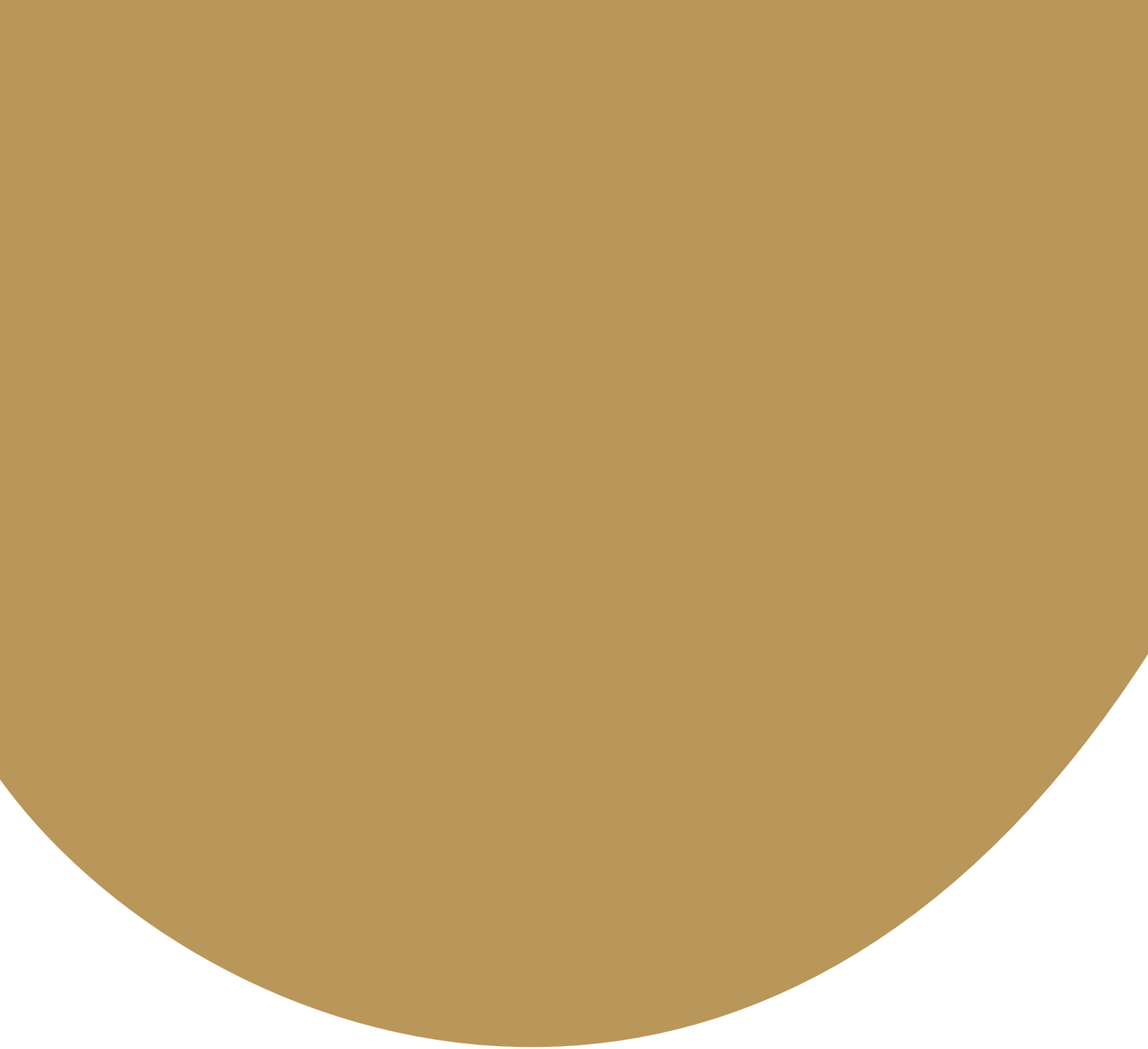


İLKE Analiz Göç Dosyası



<https://www.ilkeanaliz.net/etiket/goc-dosyasi/>

ilkeanaliz.net



İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı, bir sivil toplum kuruluşu olarak 40 yılı aşkın bir süredir bilgi, politika ve strateji üretiyor. İLKE olarak yaptığımız çalışmalarla bir taraftan sivil alanın nabzını tutuyor; bir taraftan da ülke meselelerinin daha derinlikli ve nitelikli kavranmasını sağlamaya çalışıyoruz. Eğitim, toplum, sivil toplum ve ekonomi alanlarını merkeze aldığımız çalışmalarımızı tüm ilgililerin istifadesine sunuyoruz.

Türkiye tarih boyunca bir göç ülkesi olmuştur. Türkiye'nin 21. yüzyılda da hem iç göç hem dış göç olgularını titizlikle takip etmesi, yasal-kurumsal düzeyde göç yönetimini temel hak ve özgürlükler başta olmak üzere belli insani ve tarihsel ilkelere göre yapılandırması, göçle ilgili idari kayıtları ayrıntılı şekilde tutması ve şeffaf şekilde sunması, göçmenlerin yaşadığı veya yaşamaması muhtemel ekonomik, sosyal ve kültürel entegrasyon sorunlarını odaklı ve sistematik şekilde ele alması şarttır. Bu politika dosyası, Türkiye'nin göçmen çocuklardan beyin göçüne, göçle ilgili gündem maddelerine dair tespit ve teklifler içerir.

Toplumsal Düşünce ve Araştırmalar
Merkezi faaliyetlerini incelemek için:



İLKE
ilim kültür eğitim vakfı

todam
TOPLUMSAL DÜŞÜNCE VE ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Adres: Aziz Mahmut Hüdayi Mah. Türbe Kapısı Sk. No: 13 Üsküdar/ İstanbul
Telefon: +90 216 532 63 70 E-mail: todam@ilke.org.tr Web: ilke.org.tr/todam